

Počenic-Tetětice (k. ú. Počenice, okr. Kroměříž)**Počenic; areál zemědělského družstva – jižní část;****parc. č. 1723/1.**

Mladší a pozdní doba laténská (LT C2–D). Sídliště specializované komunity. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu:

Muzeum Kroměřížska, p. o.

Lokalizace: nepublikováno z důvodu ochrany lokality

Mimo sídliště z doby bronzové prozkoumané částečně v severní části areálu zemědělského družstva v Počenicích (viz oddíl Doba bronzová) bylo v jeho jižní části doloženo sídliště mladší doby laténské, u něhož lze s jistotou tvrdit, že zde probíhala specializovaná řemeslná výroba, a to navíc v uzavřeném a semknutém okrsku, který byl od residenčních staveb oddělen volným prostorem (obr. 20). Ve východní a jihozápadní části stavby byly částečně prozkoumány dvě zahluobené chaty (K500, K503), orientované přibližně ve směru V–Z. U jedné z nich (K503) byl zjištěn konstrukční prvek ve formě kúlové jámy ve středu kratší strany, a byla v ní nalezena také železná spona středoláténské konstrukce. Jihovýchodně od centrální jámy pro vsakovací vak byl prozkoumán menší oválný sídlištní objekt (K502), který ve své výplni poskytl v hojnější míře mazanici.

Zbylé objekty (K504–K508) tvořily tzv. „řemeslnický areál“, dislokovaný v západní polovině centrální stavební jámy pro vsakovací vak. Ve třech z těchto objektů (K504–K506) byla zjištěna pyrotechnologická zařízení, v některých objektech dokonce vícečetná (u některých z nich je možné uvažovat o jejich užití jako „výhňových pecí“ reprezentujících kovářskou výrobu a zpracování železa do formy finálních produktů), projevující se kruhovými propáleninami v jejich dnech. Jediný rozměrnější objekt, postrádající přímé doklady pro existenci otopného zařízení (K507), měl parametry částečně zahluobené chaty s dvěma kúlovými jámami v kratších stranách, orientovaný ve směru S–J, a ostatní objekty ho obklopovaly z jižní, západní a severní strany. Interpretace nerozměrného oválného objektu K508, nacházejícího se mezi objekty K506 a K507, jehož výplň neposkytla žádný materiál, není zcela zřejmá. Většina výrobních objektů byla patrně přestřešená. S jistotou to lze tvrdit o objektu K505 s dvojicí hlubokých kúlových jam v kratší ose a doprovodnými jamkami při východní stěně (zde je možno předpokládat vstup do objektu). V objektu K504 byly stopy po konstrukci zachyceny při severovýchodním obvodu.

Sídliště je možné jako celek datovat do trvání stupňů LT C1 a LT C2. Za nejstarší prvky lze považovat zlomky keramiky s kolky v podobě obrácených C a železnou sponu středoláténské konstrukce, které spadají ještě do stupně LT C1. Těžiště osídlení však patrně náleží následujícímu stupni LT C2, kam lze řadit zlomky bronzových opasek nebo zlomky kotlovitých mís (nejméně 3 ks), které jsou zastoupeny v materiálu z nedalekých Němčic nad Hanou. Hojně se zde také vyskytuje nepravidelné, rozpadavé nebo přerušované hřebenování, které je známkou datace do mladších period doby laténské. Za nejmladší prvky pak mohou být považovány poměrně vyvinuté okraje zásobnic a některých hrncovitých tvarů, které však ještě nepřekročily práh oppidálního období a nejpravděpodobněji náleží samotnému závěru stupně LT C2.

Za zmínku jistě stojí ve značné míře zachycené reparační keramiky, které se koncentrovaly do prostoru „řemeslnického okrsku“ a byly zjištěny na desítkách exemplářů (včetně nepovedených provrtů a zbytků svorek v tělech nádob). Společně s množstvím drobných železných nálezů (převážně drátků a svorek kruhového průřezu) by bylo možné spekulovat o existenci „drátenické dílny“. S místním druhotným zpracováním suroviny

(železa) do formy použitelných polotovaru (ve smyslu drátů a svorek) či přímo finálních výrobků by pak souvisela pyrotechnologická zařízení. Ve výplni objektu K504 byla mezi mazanici rozpoznána část kruhového otvoru pro zavádění dyzny (do které byl vložen měch, jehož pomocí bylo dosaženo umělého přívodu vzduchu do pece a získání vyšší potřebné pracovní teploty) do nadzemní části pece, která se díky vysokému žáru do sklovitá vypálila. Ve stejném objektu byl také nalezen rozměrný kamenný valoun, označený jako „kovadlina“. Ve výplni tohoto objektu bylo odkryto poměrně velké množství strusky. Kromě práce se železem je možné předpokládat také práci s barevnými kovy. Mezi keramickými fragmenty byl rozpoznán jeden okraj silnostěnné zásobnice, který má ve svém těle vyhloubený důlek navazující na „technický kanálek“, jenž mohl být používán jako provizorní tyglík. Výrobní aktivity jsou dále doplněny doklady tkalcovství (přesleny, závaží) a výrobou z kostí a parohu (polotovary).

Jedná se o zcela novou laténskou lokalitu v prostoru Kroměřížska a užším regionu Morkovska, které dlouhodobě stojí na okraji badatelského zájmu, přesto je zřejmé, že ani v tomto prostoru není nouze o nová zjištění překvapující kvality.

Obr. 20. Počenice. Pohled na výzkum řemeslnického okrsku z mladší doby laténské. Foto M. Popelka.

Fig. 20. Počenice. View of the excavation of the craftsman district from the Late La Tène period. Photo by M. Popelka.

Literatura

Popelka, M. 2020: *Počenic – Tetětice 2020. Počenice – Areál ZD, 1. Novostavba silážního žlabu, 2. Novostavba stáje pro dojnice a skladovacího vaku.* Rkp. nálezové zprávy, č. j. MTX202000461. [cit. 2021-04-21]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. Dostupné také z: Digitální archiv Archeologické mapy České republiky <https://digiarchiv.aiscr.cz/jid/M-TX-202000461>.

Summary

A part of a settlement from the Late La Tène period (predominantly the LT C2 sub-period) with evidence of the existence of a specialised craftsman district was examined in the southern part of an agricultural cooperative complex in the Počenice cadastral area (Kroměříž District).

Miroslav Popelka, Adam Fojtík